

DURAKLAMA DÖNEMÝ 1579 1699:

Onaylayan Administrator
Salý, 04 Mart 2008

DURAKLAMA DÖNEMÝ 1579 1699:

Sokullu Mehmet Paþa'nýn ölümünden, ilk kez toprak kaybedilen Karlofça Antlaşmasına kadar geçen döneme tarihimizde "Duraklama Dönemi" denir.

Duraklamanýn çeþitli nedenleri vardýr. Bunlarý; Ýç nedenler ve Dýþ nedenler diye iki grupta toplayabiliriz.

ÝÇ NEDENLER : a) Kanuni'den sonraki padiþahlardan çoðunun yetersiz olmasý, b) Orduda eski disiplin ve düzenin bozulmasý c) Devlet kasasýnýn gittikçe boþalmasý, d) Deðerli kiþilerin yerine, iltimaslý ve rüþvet verenlerin devlet memurluklarına getirilmesi.

DİÞ NEDENLER : a) Avrupa ülkelerinin teknik yönden geliþmesi, b) Komþu ülkelerin askerlik alanında ileri gitmeleri.

Duraklama Dönemi Duraklamanýn Nedenleri

A. Ýç Nedenler :

1. Merkezi Yapýdaki Bozulmalar :

Padipahlýk

Makamýnýn Bozulmasý :I. Ahmet ile birlikte þehzadelerin sancak eðitimi uygulamasý kaldýrýldý, þehzadeler sarayda kapalý bir hayat yapamaya baþladý. Saraya kapanan þehzadelerin ruhsal yapýlarında bozulmalar görüldü. III. Mehmet; son kez sancaða çýkan Osmanlý padiþahýdır. I. Ahmet Dönemiyle hanedanýn en yaplý üyesi tahta geçmeye baþladý. I. Ahmet, sancaða çýkmadan tahta çýkan ilk padiþahdır.

Sadrazamalýk

Makamýnýn Bozulmasý :Sadrazam padiþahtan sonra en etkili olan ikinci kiþi idi. Sadrazamlar, önceleri eðitim ve tecrübelerine göre seçilirken, daha sonraki dönemlerde rüþvet ve iltimas yolu ile göreve gelmiþlerdi. Duraklama Dönemi'nde 61 sadrazam göreve gelmiþtir. Duraklama Dönemi'nde yeteneksiz kiþiler sadrazamalýk görevine getirildi. Bu durum halkýn devlete olan güvenini azalttý, isyanlarýn çýkmasına neden oldu.

Saray

Kadýnlarýnýn Yönetime Katýlmasý :Kimi padiþahlarýn zamansýz ölümü üzerine geride tahta geçecek çocuk yaþta kiþiler kalýyordu. Veraset sisteminden dolayı çocuk da olsa bu kiþi tahta geçebiliyordu. Bu çocuk hükümdarlarýn tahta geçmesi ile anneleri devlet yönetiminde etkili olmaya baþlıyordu. Kadýnlarýn devlet iþlerinde etkinliði Kanuni Dönemi'nde Hürrem Sultan ile baþladý. Valide Kösem Sultan ve Turhan Sultanla devam etti. Duraklama Dönemi'nde IV. Murat'ýn annesi Kösem Sultan ile, IV. Mehmet'in annesi Turhan Sultan yönetimde oldukça etkili olmuþlardý. Zamanla saray kadýnlarý devlet adamlarýnýn atanmasýnda da söz sahibi oldu. Bu da bilgi ve beceriden yoksun kiþilerin iþ babýna gelmesine neden oldu.

2.

Orduda Meydana Gelen Bozulmalar; Yeniçeri Teşkilatındaki Bozulmalar :Askeri kanun ve geleneklere saygı gösterilmemeye bağlandı. Yeniçerilerin ve Kapıkulu Ocağı'nın bozulması ile orduya olan güven kayboldu. Kanun-i Kadim'e aykırı askere alım işlemleri yapılmaya bağlandı. Yeniçeri Ocağı'na usulsüz asker kaydeden ilk padişah III. Murat'tır. Devirme sistemi bozuldu. Yeniçeriler çepitli nedenlerden dolayı sık sık ayaklanmaya bağladı. Merkeze her istediklerini yaptırabilen Yeniçeriler, bazan padişahları bile tahttan indirmişti.

Eyalet

Ordusundaki Bozulmalar :XVII. yüzyılda Tımar dağıtımındaki adaletsizlik ve haksızlık Eyalet ordusunun itibarını zedeledi. Dirlik araziler askerlikle ilgisi olmayan kışilere verilmeye bağlandı. Yükselme Dönemi'nde Eyalet Ordusu Yeniçeri Ocağı'na karşı önemli bir denge unsuruydu. XVII. yüzyılda eyalet askerlerinin sayısının azalması ile, Yeniçeri Ocağı güç kazanmış ve devlet yönetiminde Ocağın etkinliği artırmıştı. Bir kısım dirlik arazi de peşin vergi amacıyla iltizama çevrildi.

Donanmadaki

Bozulmalar : Osmanlı donanması Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde en üst düzeye ulaşmış, Barbaros Hayreddin Paşa'nın ölümüyle de giderek önemini kaybetmişti. Denizcilikle ilgisi olmayan kışiler kaptan-ı deryalıda getirilmişti.

Ekonomideki

Bozulmalar :Savaş ganimetlerinin azalması. Uzun süren ve genelde yenilgiyle sonuçlanan savaşlar. Eskisi gibi yabancı devletlerden vergi ve hediye alınmaması. Artan saray masrafları ve devlet ihtiyarına paralel olarak lüks ve israfın artması. Sık sık padişah değipiklikleri yüzünden ödenen cülus bahşileri. Tımar sisteminin bozulması. Kapıkulu askerlerinin sayısının artması.

Eđitimdeki

Bozulmalar :Osmanlı Eđitim sistemi Avrupa'nın oldukça gerisinde kalmıştı. Osmanlı Devleti'nde en önemli eğitim kurumu medreselerdi. Medreselerin başında bulunan ulemalar gelişmeye ayak uyduramadı. Medreselerde zamanla pozitif bilimler askıya alındı. Medrese eğitimi yapmamış bir çok insana diploma ve ve rütbe verildi. Yeni doğmuş çocuklara müderris ünvanı verilerek beşik uleması zümresi meydana geldi. Ulemalar zamanla askerle birlikte isyanlara katılıp saraya hücum etti.

Toplum

Yapısındaki Bozulmalar Siyasi, sosyal ve ekonomik yapının bozulması ile Anadolu'da Celali İsyanları çıktı. Celali isyanları ile merkezi otorite tamamen sarsıldı. İsyanların artması üzerine Anadolu'da yabayan halk beşirlere göç etmeye bağladı. İsyanların bastırılmasında kullanılan yöntemler, halkla devletin arasının açılmasına neden oldu.

B.

Dış Nedenler :

İmparatorluđun

Dođal Sınırlarına Ulaşması :Osmanlı Devleti, XVI. yüzyılın sonunda yaklaşık 20 milyon kilometre kare sınırları ve 100 milyon nüfus ile en geniş sınırlarına ulaşmıştı. Üç kıtaya yayılan bu sınırların korunmasında zorluk çeken Osmanlı Devleti, bazen birçok cephede savaşıyor ve bu nedenle mevcut gücü bölünüyordu.

Avrupa'da

Merkezi Krallıkların Kurulması :Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi'nde Batı'da çok rahat ilerledi, çünkü Avrupa'da derebeylik rejimi (küçük krallıklar) hüküm sürmekteydi. XV. yüzyıl ile birlikte Avrupa'da güçlü merkezi krallıklar kuruldu. Avrupa, XV. ve XVI. yüzyıllarda Cođrafi Keşifler, Rönesans ve Reform ile önemli adımlar atmış, Osmanlı Devleti'nde ise aynı gelişmeler görülmemişti. Bu dönemde ülke çepitli isyanlarla sarsıldı. Yeniçeri askerleri de çepitli bahanelerle sıkça ayaklandılar. En önemlisi Genç Osman'a karşı yapılan ayaklanmadır. Bu dönemde

II.Osman (Genç Osman) ve IV.Murat ile sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa ve Köprülüler durumu düzeltmek isteyen kimselerdir.

II. OSMAN :14

yaşında padişah oldu. Ýleri görüplüydü. Devletin durumunu düzeltmek istiyordu. Lehistan seferinde ordunun bozulmuş olduğunu gördü. Ýstanbul'a dönünce orduyu düzeltmek istedi. Bu disipline dayanamayan Yeniçeriler ayaklanarak, Genç Osman'ý öldürdüler.

IV. MURAT: 12

yaşında padişah oldu. Çok akýllý, cesur ve kararlý bir hükümdardý. Orduya düzen verdi. Anadolu'daki ayaklanmaları bastýrdý. Maliyeyi düzelitti. Bu dönemde Kasr-ý Birin barýbý ile bugünkü Türkiye - Ýran sýnýrý belirlendi.

SULTAN ÝBRAHÝM: Tutarsýz hareketlerinden dolayı saltanat önemli sarsýntýlar geçirdi. Köprülü Mehmet Paşa ve Fazýl Ahmet Paşa bu dönemin ünlü sadrazamlarýndandır. Bu dönemde Avusturya ile önemli savaşlar oldu. II. Viyana kuşatması bozgunla sonuçlandı. Bu bozgunun ardından Lehler, Venedikliler, Avusturyalýlar ve Ruslarla savaşmak zorunda kaldýlar. 15 yıl süren bu savaşların ardından 1699 yılında Karlofça Antlaşmasını imzalamak mecburiyetinde kaldýlar. Bu antlaşma, Osmanlý tarihinde bir dönüm noktasını temsil eder. Osmanlýlar ilk kez bu anlaşmadan sonra toprak kaybettiler. Bu toprak kaybı Osmanlý Ýmparatorluğu'nun yıkılışına kadar devam etti. Bundan sonra "Gerileme Devri" başladı.